

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Vít Soumar

Název práce: Etnografie nízko kvalifikované práce

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Daniel Sosna, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce je dle autora „... zkoumat dělbou nízko kvalifikované práce na základě genderu, nebo také jinak rozdělení na ‘mužskou’ a ‘ženskou’ práci.“ (s. 1). Cíl je formulován jasně a podařilo se jej solidně naplnit.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Úvod jasně představuje zkoumané téma, terénní výzkum i strukturu textu. Následující teoretická kapitola představuje gender. Autor využívá citace z literatury, ale nedostatečně rozdíl v konceptualizaci genderu komentuje. Spokojuje se s konstatováním odlišných pohledů různých badatelek a badatelů a není zřejmé, jakou pozici sám zastává. Nejmarkantnější je tato disproporce při rozboru myšlenek Butler, kde autor cituje řadu názorů této teoretičky, ale nepřikládá vlastní rozbor. Stane se tak například, že zásadní citace o ontologické povaze genderového těla je následována autorovou poznámkou o sociální konstrukci pohlaví. Nemyslím, že konstruktivismus je to, o čem zde běží. Argument Butler směřuje dál, než je běžné u konstruktivistů typu Berger & Luckmann. Autor pak navazuje na debatu Geertzem, což je zcela jiná rovina problematiky (sémiotická nejednoznačnost, která s ontologií nesouvisí) a vše zakončí levným konstatováním, že pohlaví biologicky není možné definovat. Podobná tvrzení potřebují daleko hlubší rozbor.

Další podkapitola o dělbě práce ovšem vychází ze zcela odlišných intelektuálních kořenů a dominuje zde Durkheim. Jak je možné po rozboru genderu a pohlaví z perspektivy Judith Butler přejít k Durkheimovské dělbě práce a nenarazit na epistemologické nebo dokonce ontologické překážky? Kombinace těchto perspektiv je nepřesvědčivá a působí nedomyšleně.

Debata o vymezení nízko kvalifikované práce a nízko kvalifikovaných pracovníků je nepřesvědčivá. Autor přítomnost vzdělaných osob v prostředí nízko kvalifikované práce považuje za problém, který v podstatě vytěšňuje jako okrajový a tak se „... spokojil s tím, že práce, kterou lidé vykonávají, se dá definovat jako ‘nízko kvalifikovaná’.“ (s. 7) Tato skutečnost je naopak velmi zajímavá a relevantní, protože směřuje k porozumění problematickosti samotného vymezení nízko kvalifikované práce a naznačuje, že již v rovině jazyka a konceptualizace máme zajímavý výzkumný problém, kde stereotypní představy laiků selhávají. Není smyslem etnografie analyzovat právě tyto typy problémů?

Metodologie je postavena na skrytém výzkumu, což vzhledem k povaze terénu považuji za přijatelné. Popsané zkušenosti s daným prostředím jsou solidní, i když byl výzkum předčasně ukončen kvůli zdravotní indispozici výzkumníka a do popředí se dostala retrospektivní zkušenost. Neformální

přístup k výzkumu je v daném prostředí pochopitelný. Popis metodologie je ale příliš didaktický a vysvětluje zbytečně povahu metod, místo aby autor jasně popsal svůj přístup k výzkumu.

Výsledky výzkumu jsou popsány nejprve po jednotlivých lokalitách a nakonec autor přistupuje ke komparaci. Místy se objevuje zajímavý etnografický popis, například při popisu karetních her. Z popisu je zřejmé, že autor má solidní zkušenosti s prostředím, které zachycuje. Na druhou stranu se v práci nepodařilo dobře přesáhnout do teoretické roviny. Podle popisu situací to vypadá, že tématem ke zkoumání není genderová diference otištěná do sféry aktivit, ale svět představ a ideologie, které diferenci přetváření v nerovnost. Již autorův počáteční předpoklad o nízké dělbě práce u nízké kvalifikovaných prací je naivní. Genderové kategorie, významy a ideologie jsou tak hluboce zakořeněné, že se dá těžko předpokládat, že bude existovat sféra, kde se nebudou projevovat. Je to jedna z existenciálních os, která z lidských bytostí tvoří to, čím jsou. Zajímavý je spíš způsob, jak jsou tyto představy artikulovány, vysvětlovány a žity v každodenní praxi, kde je pak legitimizována nerovnost a druhořadost žen. Autor se empiricky tématu dotknul, ale teoreticky ho nedokázal uchopit. Odkud se bere podceňování žen a jejich práce? Logicky se nabízí debata po ose vedoucí přes Ortner a následná přehodnocení jejich tezí o zdrojích genderové nerovnosti.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Formální úprava je solidní. Místy jsou drobné překlepy, ty ale formální úroveň práce nesnižují. Podivné jsou vložené řádky v seznamu literatury (s. 34). Délka textu je na hranici minimálního požadovaného rozsahu pro bakalářské práce a obdivuji autorovy nervy pokerového hráče, jež se pohybuje na hraně propasti. Že by karetní průprava z terénu?

Citace se jeví jako korektní. Autor ale velmi často užívá dlouhé přímé citace, místo aby si dal práci s parafrázováním, což je přesně typ intelektuální aktivity, která se má v této fázi kariéry trénovat. Přílohy v práci nejsou. Anglické resumé je nepřijatelně stručné.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Bakalářská práce Víta Soumara je hodnotná odvahou ponořit se do nesnadného terénu a přinést vzhled do prostředí, které je veřejnosti skryto za rouškou smluv o mlčenlivosti. Práce místy obsahuje zajímavé postřehy a je prezentována srozumitelnou a strukturovanou formou. Na druhou stranu se autor nevyrovnal s teoretickou stránkou práce, nedomyslel do detailu teoretické inspirace a především nedokázal svá zjištění zasadit do teoretického rámce. Úkol to je samozřejmě pro bakalářské studenty nesnadný. Z práce není ani zřejmé, jestli autor svá data nějak analyzoval nebo jde jen o soubor vzpomínek z terénu. Nejvíce mě ale zklamal celkový přístup, který bych označil jako „jízda na půl plynu“. Autor splnil vše zásadní, ale nikde není vidět touha využít svůj talent a posunout se dál, než je nezbytně nutné. Diskuze, závěr, anglické resumé a absentující přílohy tuto strategii podtrhují.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Jak byste teoreticky ukotvil Vaše postřehy týkající se častého odsuzování žen do druhořadého postavení? Kde se takové přesvědčení bere?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Velmi dobře. Doporučuji ale prověřit, jestli délka textu splňuje minimální rozsah předepsaný předpisem děkana FF ZČU.

Datum: 23.5.2017

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie